

Vreduje in na svitlo daje: Anton Jancžič.

Št. 10.

V Celovcu 15. aprila 1861.

VII. zv.

Zora in Ljubin.

(Zložil J. Vesnin.)

Kak jezera valčki mirujejo sladko!
Zazibala luna je v čarno jih spanje,
Še vetrič pihljal le poljube je nanje;
Potoček skaklja, pa ne drami njih sanje.
Ne spe v globočini pa morskí strahovi,
Zle morske deklice, povodni duhovi.

Razlivajo sviti zdaj jasno milino,
Ter mično privabijo čolnič na vodo.
V jeseni lijavniki zrušili bodo,
Germeči z gorá v jezera posodo,
Kar ribčeva roka je delala leta,
In hčerka edina, podpora očeta.

In deklica krasna, kot zarja mlada,
Veslá iz potočka, od kočé domače;
Obračati vesla in čolna ravnače
Od mladega bile so le ji igrače;
Zdaj spenja urnó in prijemlje globoko,
In zdihe pošilja v nebo previsoko.

In z druge strani se odveže čolníček,
Vanj skoči junak, kakor jela je raven,
Na rajih priljubljen, na lovu preslaven,
Veselja ni bilo, kjer on ni bil zraven.
Mu ribčeva hčerka je jutranja zarja,
Mu ona vesela je zvezda mornarja.

Le enkrat z njo menjal besede je sladke,
Vihar ko pripodil oblake je sive,
Piš gnal ko prot nebu valove zbudljive,
Ko grom pridivjal med skale omahljive,
Da val in oblak sta mešala se s streló,
Kot vodo viharja tulenje bi vnelo.

Z močjó se valov sta borila čolníčka:
Siv starec z udarci poslušati vadi,
Ko deklica sladko yalove le gladi;
Ne sivemu starcu, ne deklici mladi
Pa bi ne zanesle viharnega morja
Moči razdivjane in severna borja:

Če orlov pogled ne zapazil bi sile,
In z roko ne berzdal valov bi premočno;
Otel onemoglega sivca je ročno,
Ko šnil obup že s tmíno je močno;
Prepadeno hčerko pa lahko objame,
Z nevesti jo zdrami, pa serce si vname.

Ko deva zbudila iz sanj se je težkih,
Izdihne globoko, se verne v življenje,
Nasloni glavico, oddahne terpljenje
Mladencu na persi, na svoje rešenje;
V očéh pa prisegle solzé so zahvalo:
Življenje se nje le rešniku bo vdalo.

Zamišljeno gladi po svetlih valovih,
Sanjarsko pozdravlja jo lunina slika:
„Ah koliko žalosti, koliko mika
Podoba mi tvoja iz serca izmika,
Premiljena luna, prijateljica krasna!
Kaj lučica tvoja obeta mi jasna?“

„Nocoj al bom vidila drago obličje?
Al bom se spočila na persih njegovih?
Se zdaj mi daj v sladkih topití glasovih,
In spremljaj me k njemu po merzlih valovih.“
Serce zdihovalo tak hčerke je Zore,
Ko v noči odšla je od kočé spod gore.

Enake besede izdihal Ljubin je.
Pa tebi po jezeru sreča ne plava; —
Glej deklice morske počiva tu glava,
Ponočnega plesa je trudna in spava;
In upaš ošabno pogledati na-njo,
Serca bolečin ne občutiti za-njo.

Že vidita v daljnem se mraku čolníčka.
Si z radostjo luna je lice ovila,
Veselje Ljubinu in Zori rodila,
S trepetom pa vender serce napolnila. —
Pa deklica morská zbudi se in zgine,
Poišče si brata na dnu globočine.

Že stisnila Zora je draž'ga na serce,
Kar dvigne iz pene se bela deklica,
Ljubina objemsa pa zvabi kernica,
Si v hladno naročje, povodnja kraljica,
Pa ljuba za njim potopi se v valove,
Sprejel je Vertinec jo v svitlé gradove.

Človek toliko veljá, kar plača.

IV.

Noč je potekala in že je merzla megla pihala po dolini. Danica, oznanivka dneva in terdega dela, je priplavala na nebo in spanec je že popuščal pridne gospodinje, in živina v hlevih se je oglašala: ko zvona milotužni glas razširi strah in grozo po vasi. Stari Krucman plane iz postelji, plaho pogleda skozi okno v žarečo noč, in — groza, plamen šviga skozi bližno Rezino streho. Strah mu ude prešine, pa še bolj ga strašna misel zbode v serce, da je Matevž zažgal tetino hišo. Mož verže obleko nase, skoči v zgornico, da bi morebiti Matevža dobil v spavnici. Poterka na duri, bile so zaklenjene. Zažene se z močjó vanje, da se je ključavnica vdala. Postelja je bila poslana, kakor snoči, sledú po Matevžu pa nikjer. Vsi Krucmanovi so bili po koncu in hité pomagat.

Ko pride Krucman k ognji, je plamen na več krajih prederl leseno streho, in veža, ki ni bila vsa zidana, je bila v nar hujem ognji in vsa zatvorjena, ker strop je vanjo padel, in duri do Rezine sobe zagradil. Pokal je že tudi strop nad sobo, in valil se je ven vroč zadušljiv dim. Na enkrat se soba razsvetli, kos stropa je vanje padel in vidila se je Reza pri oknu, na pol oblečena. Na pomoč je klicala skozi okno, ki je bilo zatvorjeno z debelim železnim omrežjem. Krucman in nar močnejši mož iz vasi sta se vperla v železni drog, pa železo se je le zakrivilo in ni se premaknilo iz debelega kamnitega okvirja. Prišel je kovač in zidar, da so silama izvalili okno in železo. Segel je Krucman skozi podertijo po Rezo. Rešil jo je. Omamljena je bila od puha in dima, vdaril jo je bil goreči tram in hudo ranil, tlela je že tudi obleka na njej. Zapustil jo je vid in zavednost, in dalj časa so jo močili, da je v drugo sopsti začela. Krucman jo je ženskam izročil, sam je pa možem ukazoval, kako naj pohištvo podirajo, in ogenj kropijo, in kje naj gasijo, da se ogenj ne razširi; posebno ženske je dobro ozmirjal, ki so brez reda tu in tam vodo razlivala, in vedno žalostno kričale.

Dve ženske ste Rezo obvezovale, ena jo je z vodo močila. Dacar, ki je bil med prvimi pri ognji, je skušal z Rezo govoriti, pa Reza ni mogla ust odpreti, ne ganiti udov, le težko je soplja in zdihovala. Okoli stoječi so z glavó kimali, brez upa, da bo še kdaj vstala. Dacar jim je dokazoval, da opeklina niso névarne, pa bil je tudi sam nasprotno misli. Uganjeval je s kmeti, kako bi se bil ogenj vnel, in poterdil je njih besede, ko so Matevža na sumu imeli. Ko je pa zvedel, da Krucman nocoj Matevža ni dobil v postelji, ko je duri spavnice razbil, in ko je vidil, da so vsi Krucmanovi pri ognji, Matevž pa deleč proč, se je podal dacar žalosten in obupan, da je bogata nevesta, vsa njegova sreča in upanje, tako na smert ranjena, od pogorišča proč, in nihče ni vidil, kdaj in kam. Ko je Krucman s pomagáči ogenj toliko ustavil, da ni bilo nevarnosti za sosednjo kerčmo in njegov hlev, je stopil k možém, ki so stali okoli revne Reze. Jezno jih je nagovoril: „Ali nič ne veste pomagati, zijala! Na mrazu in rosi revo pustite ležati, in gledate jo. Nesite jo naglo v mojo hišo v zgornjico na posteljo! Eden naj pa teče v terg po zdravnika. Da vam nič na misel ne pride! Že pred uro bi bili Rezo imeli v posteljo spraviti.“ Posvaril je Krucman tudi svojo ženo, da je prišla ogenj gledat in ni hiše varovala.

Prijeli so Rezo štirje možjé, in jo odnesó v tisto posteljo, v kateri je prednjo noč spal ubežni Matevž. Ko so jo prinesli na prag Krucmanove hiše, so čuli ropot v zgornjici, in težek pad na vert, kakor da bi bil kdo skozi okno poskočil. Mistlili so, da je to spomin, da bo nekdo umerl v zgornici. Nihče ni mislil, da bi človek bil, ki je skočil iz sobe. Ko pa v sobo pridejo, in vidijo Matevževo blago razberskano, omaro odperto in njeno ključavnico razbito, se je vsim zdelo, da so imeli tata v hiši, ali pa je Matevž nazaj prišel, nekaj dražjega blaga odnesel, in tudi shranjeni denar iz omare pobral, potem pa hitro pete odnesel, da bi ga ljudje ne zgrabili, ker je tetino hišo zažgal. Tako so mislili. Kmalo je prišel Krucman z zdravnikom, kateri je Rezi rane prevezal, in ji nekoliko olajšal hude bolečine; pripomogel ji je k zavednosti, in

tudi govoriti je mogla revna Reza, ki je zdaj okusila, kako bogastvo ne reši človeka, da bi ne potreboval pomoči dobrih ljudi, in ne spal v ptuji postelji. Pa povem naj zdaj tudi kaj iz poprejšnega življenja Matevževe tete.

Bila je nar mlajša hči revnega očeta, ki je drevaril vse žive dni. Dote ni imela več kakor petdeset goldinarjev, pa bila je nar lepše dekile cele soseske; zato jo je v zakon vzel kmet iz bližnjega sela, ki je bil zelo premožen, toda imel je sive lase. Srečen bi bil njen zakon, pa bil je brez otrok in kratek. Čez tri leta je kmet umerl, in zapustil je mladi vdovi polovico premoženja. Za ta denar, ki ga je bilo precej, je Reza kupila prijazno hišo z vertom in travniki na Kalu, ostanek je ljudem posodila, in živela je od obresti brez skerbi s pohiševavcom Matevžem, sinom stareje sestre, kterega je na novi dom vzela, in pri kupčii zakladala. V lepem mišu sta tri leta živela, in Rezi ni bila možitev več v čisli, dokler ni dacar odtegnil njeno serce od Matevža, in zdrážbo prinesel v mirno hišo. Nesrečni požar ji je pa vzel ljubo zdravje; druge škode ni naredil, ker Matevževo blago je bilo včeraj preneseno h Krucmanu, in hiša je bila zavarovana, denar pa posojen poštenim dolžnikom. Da se bo tudi zdravje ob kratkem vernilo, je zdravnik upal, ako se teta le varuje prehlajenja in dušne ganitve.

Ko je zdravnik zdravila zapisal in odšel, so obsuli vaščani Rezino posteljo, vpraševali so jo o bolečinah, in množili so njeno terpljenje, ko so strička Matevža obdolževali, da je zažgal njeno hišo. Tudi dacar, ki je kmalo za zdravnikom Rezo obiskal, in se dolgo od nje ni mogel ločiti, je Matevža obdolževal, da je Reza nazadnje v veliki žalosti sama verjela, kar so ji na uho trobili neumni ali pa hudobni ljudje. Nikogar ni bilo, da bi Rezo spomnil Matevževih dobrih lastnosti in njegove vedne ljubezni do tete. Celó Krucman se ni zanj potegnil, ali rekel je: „Mogoče je, da je on zažgal; rajši pa vidim, da ni. Ko bomo gotovo vedili, potlej govorimo, pred pa nikar ne sodimo.“ —

Proti poldnu pride Matevž iz popotovanja, nevedé kaj se je zgodilo. Obledel in prestrašil se je, ko najde teto v ptuji hiši vsó obezано in zdihajočo, in zdravnika zraven nje; pa bolj se še prestraši, ko mu teta jezno nasproti zakriči: „Proč od mene nehvaležnež, beži požigavec, da te ne zasači roka pravice.“ Zdravnik je Rezo prosil, naj molčí, naj se ne gane, pa nič ni opravil. Stopil je k Matevžu, in mu ukazal iti iz sobe, da se teta potolaži.

„Ako moram iti, pa pojdem, odgovori Matevž, le dovolite mi, da vzamem krošnjo in denar. Segel je v omaro, kjer je pred sinočnim shranil tistih tri sto goldinarjev. Ni jih več.“

Merzel pot je stopil Matevžu v obraz. „Teta, jaz vas zapustim, je djal; od vas zaveržen in zaničevan, od hudobnežev okraden in nar huje pregrehe obdolžen. Naj tedaj bežim od praga do praga brez ljubezni pri vas, brez časti pri ljudéh. Z Bogom! Nič več me ne bote vidili!“

Zadel si je krošnjo in šel je iz vasi. Z nikomur ni govoril in nihče ni zvedel, kam so ga nesle nagle stopinje.

(Dalje prih.)

O vodnem paru.

(Konec.)

Zdaj, ko smo to izvedili, pa pogledjmo malo v naše kuhinje. Kaka zapravljevost z lesom! Se ve da ni povsod še toliko pomanjkanje lesa, da bi ljudem le na misel prišlo, bolj varčno z njim delati; po mestih in tudi sem ter tje po deželi pa bi se dobro plačala večja varčnost z njim. Pa ker gospodinje naše ne vedo, koliko kurjave je res treba, da se kosilo skuha, bi pa še človeka debelo gledale, ko bi jim očital, da so zanikerne in zapravljive. Po deželi kurijo ljudje navadno poleti in po zimi le v pekovski peči, ki je tako velika, da je čelešnik skoraj na sredi hiše. Koliko derv je treba v njo naložiti! In kaj se doseže s tem? Nič drugega, kakor da krop v kakih dveh ali treh piskrih zavre; saj menda vendar ne kurijo tako zlo, saj poleti ne, zavolj strašne vročine, ki nas preganja iz kmetovskih hiš? Pa če že ne kurijo povsod v tako strašnih pečeh, v kterih tudi les manj gorkote daje, ker zavolj preslabega zrakovega toka k njemu pride marsikaj v zgubo, kar bi pri drugih okoljščinah zgorelo in tedaj grelo, kuhajo saj na ognjiščih, ki tudi niso bolje napravljene, kakor peči. Po mestih imajo sem ter tje že tako imenovane „Sparherde“, ki bi se pa včasih vse drugo poprej smeli imenovati, kakor „sparherdi“.

Gospodinja misli, kakor ste mislile njena mati in stara mati: kolikor bolj zakurim, toliko bolj se bo prekuhalo meso. Pa to je za gospodarstvo zlo draga napačna misel. Se ve da, če se bolj zakuri, dobi voda v krajšem času veliko gorkote, bo tedaj poprej jela se izparjati. Gospodinja pa noče vode le v par spremeniti, ampak hoče kuhati. Nje posel je — kuhati, to je: vodo kolikor je mogoče naj bolj ogreti. Pa podkuri naj piskru še tako, ne bo krop, kedar enkrat vre, kar nič bolj vroč, ker se odslej mu podeljena gorkota rabi le za izparjanje, kar pa ni ne le naloga kuhanja, ampak kar je še le prav škodljivo, ker se krop prekmalo povrè, in če gospodinja ne pazi dobro, se ji jed prismođi. Kedar začne jedilo v loncu vreti, se sme ogenj precej pomanjšati, ker je odslej le toliko gorkote treba, da se jedilo toliko ne ohladi, da bi jenjalo vreti, za kar je pa prav malo gorkote potreba. Kar se več kuri, je zapravljanje. Vsaka gospodinja se tega lahko prepriča. Vzame naj gorkomer, kterih je dokaj med ljudstvom, in vtakne naj ga v sokov lonec, ki pri hudem ognju z valom vre, in prepričala se bo, da sok, iz kterega se par v oblakih dviguje, ni kar nič bolj vroč, kakor juha v unem piskru, ki pri majhnem ognju le toliko vre, da se pozna. In ko bi na uro pogledala, bi se prepričala, da sočivje ali meso se mora v obeh okoljščinah enako dolgo kuhati.

Ko bi ognjišča bile tako narejene, kakor se gre, in ko bi naše gospodinje kuhati znale, bi se veliko derv prihranilo.

Ker se že ravno hudujem zoper kuharice, naj še nekaj povem. Ne le da je gerdo viditi sajastih lonc, pa tudi v njih krop dalj časa ne zavrè, tedaj je več kurjave treba. Saje so nasledek slabo napravljene peči in ognjišč, ker niso drugega, kakor ogeljc, ki ni mogel s kiselcom se zediniti v ogeljno kislino, to je, ker ni mogel zgoreti. Zgorel bi pa bil, ko bi zrakovi tok proti ognju bil močnej. Saje vodijo le počasi gorkoto,

ki pride tedaj težje do vode v sajastem piskru, kakor v očejenih posodah.

Ker voda toliko poprej vre, kolikor manj jo zrak tlači in ker zrakovo tiščanje ni povsod enako močno, sledi iz tega, da gorkota vrele vode tudi ne more povsod enaka biti. Kolikor bolj visoko gremo na hribe, toliko manjši je zrakov tisk, kar je za popotnike včasih kaj neprijetno in kar je tudi vzrok, da se na visocih hribih glas ne sliši tako daleč, kakor po nižavah. Zato bi pa tudi voda, ki bi jo verh Grintovca zavreli, ne bila tako vroča, kakor vrela voda, na priliko, v Kamniku. Saussure je skusil, da verh naj višega hriba v Evropi, na Montblanc-u, ki je 14.800 čevljev visok, voda že vrè pri 67,5° R., da je tedaj za več kot 12° R. manj vroča, kakor vrela voda na ravnem. Učenim je znana zveza in odvisnost vrelinca od zrakovega tiska, zato so tudi v stanu, da iz gorkote vrele vode prerajtajo visokost hriba. Za to ni drugega treba, kakor verh hriba vodo zavreti in z gorkomerom njeno gorkoto zmeriti. Tak gorkomer mora bolj na tanko narejen biti, kakor navadni, da je mogoče, majhne dele ene stopinje na tanko zmeriti. Iz natanko merjene gorkote vrele vode se prerajta razpenljivost vodnega para pri ti gorkoti, ktera razpenljivost je vselej tako velika, kakor zrakov tisk. Potem ni težko, visokost hriba prerajtati, ker je tudi znana odvisnost zrakovega tiska, ki ga kaže barometer od visokosti kacega hriba.

To je res, da na visocih hribih vrè voda pri nižji gorkoti kakor na ravnem, pa zavolj tega vendar ne zavrè raje, ampak še težje, ker je na visocih hribih zrak veliko tanjši, to je: ker ga je v gotovem prostoru manj, kakor na ravnem. Ker ogenj ni nič drugega, kakor kemijsko zedinjenje zrakovega kisleca z gorljivim lesom, ker se dve snovi le v gotovi meri zedinjate, sledi iz tega, da je za gotovo mero lesa tudi gotova mera kisleca potrebna.

Zato je na visocih hribih treba, da se več zraku spravi k ognju, da tako zlo gori, kakor bi v enacih okoljščinah gorel na ravnem. Tedaj ne le da vrela voda ni tako vroča, ampak tudi les neraje gori na visocinah. Zato se pa morajo meso in sočivje veliko dalj kuhati, da se dobro prekuhajo. — Naj viši kraj v Evropi, kjer še stanujejo ljudje, je samostan na hribu „Veliki Bernhard“ na Svicarskem. Ta samostan stoji 7476 čevljev nad morjem. Tu vrè voda že pri 73,8° R. gorkote, in zavolj tega se mora meso več kot 5 ur kuhati, preden je dobro prekuhano. To je velika težava za menihe, ki morajo les tako delec od spodej gori nositi. Ti menihi storijo veliko dobrega človeštvu s tem, da iščejo popotnikov, ki jih je noč na samotni cesti prehitela, ali ki so od mraza in lakote premagani v snegu obležali, ali ki jih je plaz zasul.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah naznanja Dav. Terstenjak.)

O pšenici.

Po veri paganskih Sloenov je bila pšenica symbol rodovitnosti. Po Pohorju sem našel navado, da se med gostijsko večerjo s pšenico napolnjena skledica gostém podaja, iz ktere nekoliko zernic vzamejo, ter jih pred ženina in nevesto potrosijo. Enak običaj se nahaja tudi pri moravskih Podlužakih (Nork, Sitten und Gebräuche der Deutschen, str. 187). Tudi pri židovih je bila navada, da so nevesto, ko jo je ženin

okoli „chuppaha“ (Brautbett) vodil, s pšeničnim zernjem potroševali in kričali: Pomnožite se! — Ravno tako posipljejo nevesto in ženina, kedar k poroci gresta z zernjem tudi na Ruskem (glej Schwenk, Mythol. der Slaven, str. 361).

O homuljici ali vuhnjaku.

O homuljici (Donnerkraut, Hauswurz) se pripoveduje, da v tisti hram, na katerem homuljica raste, nikdar ne udari. Tudi pri Nemcih je vuhnjak bil posvečen bogu groma Thunaru, Donaru; zato se tudi veli Donarbart, barba Jovis, (Wolf, Zeitschrift für deutsche Myth. I, 445). Že na drugem mestu sem rekel, da se je eno slovansko božanstvo ognja velelo Homan, in da je homuljica brez dvombe dobila po tem božanstvu svoje ime. Tudi Nemci zelo čislajo to zel (glej Rochholz, Schweizersagen 2, 202).

Slovenski mladini.

Vsi izobraženi narodi so si vzeli za podlago narodne omike starodavno klasično literaturo; zajemali so iz tega vira pa delali vsaki po svoje; na ognjišču klasične literature so se greli ter si jačili ude za samostojno delavnost. Nujno tudi mi Slovenci tako! Sedanji čas vse vpije: naprej, naprej! To se pa more zgoditi le s tem pogojem, da imamo krepkih in zmognih, pa voljnih delavcev. K delu pa se je treba vaditi že od mladih nog, toraj slovenska mladež, ti nada domačega naroda! delaj in se uri, da boš zmogni ob svojem času opravljati svoje naloge. Mladost je čas vaje. Zapomni si besede modrega Horaca, ki pravi: „Qui studet optatam cursu contingere metam, multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit, abstulit venere et vino.“ (ad Pis. 412.) Rada in obilno prebiraj umotvore starih Gerkov in Rimljanov v izvirnem jeziku, navzemi se krepkega duha, ki ti veje iz njih, uči se pri njih jezikove krasote, globokih misli in natančnih izrazov, logične izpeljave pa neomagljivega rodoljubja. Obzor se ti bo širil, um se bo bistril in serce ogrelo in nevedama se boš navdihnili krepkega duha; potem pa tudi zmogni postaneš obdelovati domače polje. Pred pa si zasadi zdravih divjakov v vertič. Delaj po izgledu umnih Rimljanov, ki so si prisvojili, kar so našli zase sposobnega in rabljivega pri Gerkih, — to je, — beri in prestavljaj stare klasikarje.

Vem, da prevodi niso prvi namen literature, niso neogibljivi pogoj izobraženja, pa so vendar znamenje in priča znanosti in izurjenega uma, so plod omike. Prepričan sem, da prevodi nam dajejo le pojem in zapopadek izvirnega umotvora, ne pa oblike in tistega eteričnega duha. Res je, kakor pravi Rousseau, da so prevodi enaki prestiri (Teppich) narobe, ali pa Hegel: „Die Uebersetzungen gleichen den nachgemachten Rosen, die an Gestalt, Farbe, etwa auch Wohlgeruch den natürlichen gleich sein können, aber die Lieblichkeit, Zartheit und Weichheit des Lebens erreichen jene nicht.“

Ravno tako res je pa od druge strani, da so izverstne prestave starih klasikarjev zercalo, ki nam kaže stopnjo narodne omike, kajti več ko ima narod dobro prevedenih umotvorov, več mu je zavest, da ima izverstnih mož. In rekel bi, da ima prevajanje več ve-

ljave in važnosti za tistega, ki dela prevod, kakor za unega, ki ga bere. Prestavljavec je navezan na stvarino, mora misliti, kako bo prišel originalu do živega, in kako bo v domačem jeziku ravno to povedal; mora oba jezika temeljito poznati, mora paziti, da mu ne splavi izvirna živahnost umotvorova; in tako si bistri um in jezik se mu gladi. To pa mu dohaja v prid pri samostojnih izdelkih.

Toraj se mi zdi, da bi bilo prevajanje za mladež koristno opravilo. Terjati ne moremo in tudi ne smemo, da bi bila mladež čisto godna in zrela za izvirne izdelke, kjer se le prerada nekako pomehkuži ter v nekako poveršnost brez resnobnega jedra zaide, ali pa se verže preneglo na erotične livade. Ko je pa vidila in občutila v starodavnih umotvorih tisto lepo harmonijo med umom in domišljijo, primerjene in čvrsto izražene oblike, nekako naravno priprostost pa neomahljivo energijo v djanji in pisavi, začne tudi resneje misliti, se poprime rajše resnobnega dela in značaj se ji jame razvijati in jačiti na stalni podlagi. Rimska resnobot in krepkost, pa Gerška nježnost in obsirnost ste naj bolj ugodne: navdihniti in krepiti serce mladenčevo. K temu pa pripomore prestavljanje veliko, ker se mora prestavljavec več časa s tem pečati, misliti semtertje in original dobro razumeti ter ga čisto douzeti, da ga izrazi po domače. Zato je pa tudi prevajanje že v tem obziru silno važno in koristno (um se ti brihti). In tudi, kakoršnega duha se je navzel človek v mladih letih, v tacem bo delal v možki starosti; kar mu je najbolj pri sercu, bo tudi razodeti hotel — česar serce kipí, jezik govori, pravi prigovor — prizadeval si bo za tanjko občutenje reči, za krasne misli primerjenih izrazov najti; po tem tacem se bo mikal tudi jezik. Tedaj je tudi v tem obziru prevajanje važno (jezik nam mikas). V tih obzirih se mi prevajanje osobito važno zdí, kajti mladež mora delati, pa po svoje, primerjeno močem. Najbolje delo zanjo je tako, ki bo podlaga prihodnemu delu, ki ima truda pa tudi vnetila, in to so ravno stari klasikarji. Tudi tukaj veljajo Horacijeve besede, čeravno jih je izrekel v nekaj družem pomenu, rekoč: „Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam veribus, et versate diu, quid fere recusent, quid valeant humeri.“

Dalje je tudi gotovo, da izverstni prevodi množijo domačo literaturo. Poglejmo le na Nemca Vossa, ki je s svojim Homerom kakti v hipu napeljal nemško pesništvo na drugo gladkejšo stezo. Obernil je pozornost od malenkosti na krasne tvarine. Učil se je pri starih Gerkih, da zahtevajo krasni predmeti, uzvišene misli krepke in primerjene govorice. Učil je druge, kako naj tehtne pojeme v kratkem izrazijo. Doversil in izpeljal je nemški heksameter, kterege so sicer rabili že v 14. veku, pa ga še Klopstok ni popolnoma imel; nemški heksameter je dobil še le po Vossu stalne pravila. Že pred je prestavljaval Homera Bürger, toda v jambih, Bodmer ga ni prav razumel, Voss pa je pokazal pravo pot prevajanja. S svojim Homerom si je pridobil neminljivo slavo in veliko je pomogel nemški literaturi. Naj še pristavim, kar pravi prof. Bonitz o dobrem prevodu: „Und wird der homerischen Dichtung auch der Blütenstaub abgestreift durch Aufgeben der Klänge des Originals und Uebertragung in eine andere Sprache, so bleibt doch ein gesunder Kern wahrhafter Poesie so unvertilgbar, dass jedes der Kulturvölker der modernen

Zeit die gelungene Uebersetzung Homers als einen Gewinn für seine eigene Nationalliteratur betrachten durfte. — Die Dichtungen Homers in den Uebersetzungen von Voss wurden zu einem poetischen Gemeingute aller Gebildeten, an welchem nicht Theil zu haben sich niemand verzeihen mochte. (Gymn. Ztg. 1860. p. 243.)

Ker tedaj donša prestavljanje starih klasikarjev mnogo koristi v subjektivnem in objektivnem obziru, menim, da bi bilo važno za slovensko literaturo, ko bi se hteli učenci naših srednjih in visih šol tega dela poprijeti. Naj bi delali in kritizirali; kar bi spisal eden, naj bi pretresel drugi; kajti več oči več vidi, človek pa tudi druge pomote pred zapazi kakor svoje. In unitis viribus se da izpeljati marsikaj, kar samemu težko stane; saj so tudi Nemci tako pričeli (Göttinger Bund). Ko je Voss izdeloval Homera, se je bilo vse na Homera verglo, pa je le en sam Voss ustal, in vendar je saj eden. Naj bi se tudi naši dijaki lotili najpred Homera, ki se z mično živahnostjo in navdušljivo pevsko izverstnostjo najbolj prilaga mladinskim letom. Morde tudi med nami pride na dan slovenski Voss. Znalo bi jih več ob enem izdelovati posamezne oddelke, in kmalo se bo pokazalo, kdo je izverstnejši, pa bo tudi drugi za njim zavil. Jaz bi priporočil sedaj VI., VII. pa VIII. spev, ti gredo vkup; imajo eno tvarino, so mični pa ne težki. Tako zna priti, da bomo tudi Slovenci dobili Homera v našem jeziku, kakor ga imajo drugi narodi, naj si že bo, da ga prevede en sam, ali pa več skupej.

K temu delu je nepogojno potrebno, da se tvarine čisto nauzameš in jo tako rekoč v sebi raztopiš, da boš delal kakor iz lastne moči; zato je treba originalu čisto do dna priti in ga natanjko zastopiti. Dalje tudi, da si prizadevaš za vsako misel posebej čisto slovenski pojem in izraz dobiti, pri tistih rečeh in besedah pa, ki se ne dajo naravnost po besedi posloveniti, glej, da jih boš namestil z izrazi, ki so originalu naj bliži. Zadnjič mora metrum gladko teči. V slovenskem nadomestuje trohej daktili, ker spada oboja mera k padajoči meri (sinkendes Metrum); kajti skoz in skoz daktili dobiti, ne boš vselaj shajal. — Tudi Koseski dela tako. — Le s temi pogoji je mogoče napraviti prevod, ki bo sam na sebi, brez ozira na original, krasno in veljavno delo. Se ve, da ni mogoče čisto doseči originala, pa kolikor mu prideš bliže, toliko izverstnejši prestavljavec bodeš.

Za tako početje je treba javnosti: Gerki so se urili v javnem življenju, govorniki so se skazovali in skušali pričo ljudstva; pesniki so čitali svoje izdelke pri občnih shodih; sodniki so izrekovali svoje izreke pred množico zbranega naroda, zato so pa tudi imeli izverstne može v vsih oddelkih znanstva; oni so bili in bodo uzor više izobraženosti in izgled narodne omike. Dokler so Rimljani sodnije in druge občne zadeve javno opravljali, so imeli izverstne govornike (potem je vse zaduhnelo). Rimski pesniki so imeli shodaljšča (recitationes, circuli), kjer so se shajali prijatli in dostojni može. Pesniki so očitali svoje izdelke, uni so sodili, hvalili ali povedali, kaj ni prav; pesniki so popravili in olikalili in tako imamo njih umotvore. — Dan današnji imamo časnike za javno razumljenje. In za naše početje se mi ravno Glasnik naj bolj pripraven zdí, ker je bolj za mladež osnovan in pa njemu, kot literarnemu listu, že

take reči spadajo, verh tega ga menda saj večina naše mladeži čita. (Novice imajo v sedanjih časih z družimi važnimi rečmi opraviti čez glavo.) — Naj bi blagovolil Glasnik sprejemati spise te verste; to bo donášalo svoje dni dostojni sad, če se ravno ne pokaže precej. Mladež se bo poskušala, se bo poprijela resnobnega posla ter se bo izobraževala in pripravljala za natanjčno izverševanje dolžnost, ki jo čakajo. P. Ladislav.

Ahilejev škit.

(Hom. Iliad. XVIII. 468—590; poslovenil J. Ljubič.)

— — — — — (Hefaist) podal se k mehovom, Jih je v ogenj obernil ter jim pihati vzkazal. Dvajset sopihalo mehov je skupaj v viganj topivni, Sape različne, krepko izbrizgane, noter bruhaje, Zdaj hitečemu v službo, zdaj pa spet prenehaje, Kakor je hotel Hefaist in kakor zahtevalo delo. Vergel je nerazrušnega jekla v ogenj in srebra, Drazega tudi zlata in kositarja tudi, ter potler Naklo nezmerno postavil na tvalo prijel pa u roke Kladvo sila peznó, u drugo prijel je pa klešeč. Pervo zdaj storil je škit velikanski in krepki, Zaskvim umeten, okrogri ovil mu krajec leskeči, Trojni, presvetli, vznotraj naramno je vdela sreberno. Skladov pa bilo je pet na škitu samem na sebi; Nanj umotvorov je vdela dokaj po pameti umni.

Nanj je zobrazil zemljo in nebni obok in pa morje, Dalje tud' solnce, nemirno tekoče, pa luno o šcipu, Druge tud zvezde vse, ki nebeško venčajo stropje: H'jade, Plejade, ž njimi tudi moč Orjona neznano, In pa Arkta, ki velki voznik se zove s pridevkom, Kteri se suče le tamkaj okrog ter pazi Orjona, In Okeana kopeli le on je sam nedežlen.

Dalje naslikal je dvoje mest za ljud govoreči Krasnih; v prvem so bile ženitve, ženitno tud' gostje; Ko so iz čumnat peljali pri plamenu bakelj neveste Tje po mestu, donele glasno so popevke ženitne, Fantje plesavci se v kolu vertili, vmes pa so pele Citre piščali z glasom ubranim in ženstvo stermeče Gledalo, vsaka na pragu stojé se močno je čudila. Ljudstvo na tergu v derhali je bilo, prepir pa nastane, Ker sta sperla možaka se dva zavoljo pokore Moža ubitega; prvi veril se, da vse je poplačal, Ljudstvu skazuje, al drugi prejem je čisto vtajeval; Konec doseči oba sta želela s pomočjo sodnika. Ljudstvo dajalo pravico obema, obem pomočniki; Ljudstvo pomirili pak so klisarji, ker tam starašini Šo v kolobarju svetem na rezanih kamnih sedeli, Žesla v rokah deržeči klicarjev preglasno kričečih. S temi so vstajali potler ter eden za drugim sodili. V sredi med njimi pa dva ležala sta zlata talanta, Njemu v dar, ki bo nar bolj razsodil pravico.

Drugo pa mesto dve vojski ljudstev ste obdajale, Vsi v orodju bliščeči, bili pa misel so dvojnih: Ali bi mesto razrušili, al razdelili na dvoje Vse premoženje, ki ga je krivalo ljubljeno mesto. Ti pa se niso udali, pripravši k zasedi se skrivni. Verh ozidja se žene ljubljene in mali otroci V brambo postavili, vmes tud' možjé, ki jih terla je starost, Šli so junaki in Ar pa Atena naprej sta stopala,

*) Radi bomo odpirali enacim prestavam predaljšek našega lista. Vredn.

Zlata obadva, v zlatih obadva zavita oblekah,
Lepa, velika z orožjem vred kot sama bogova,
Silno leskeča, ljudstvo pa nekaj nižje je bilo.
Ko so dospeli do tje, kjer so skrivaj čakati sklenili,
Tjekaj do reke, kamor gonili napajat so čede,
Tamkaj na zemljo posedejo v jeklu zaviti leskečem.
Dva ogleduha tičala sta četi nekoljko na strani,
Kdaj da zagledala bota ovce in vola prežaje.
Kmalo so prišli, korakala dva sta pastirja za njimi,
V pišli piskaje, kajti prevare si nista bla svesta.
Planejo komaj vgladavši zasedniki z svoje zasede,
Naglo so čede goveje obsuli in lepe derhali
Drobnice srebernohele, potokli oba so pastirja.
Dušmani, ko so obili zaslišali hrum pri valovih,
Bivši sobrani v shodišču, v hipu zajašijo konje
Lahkonoge, za njimi jo vderijo, jih dotečejo,
V bor se postavijo, vdarijo se na obrežju potočka,
In pa mečejo eden u družega pike jeklenke.
Vmes pa vihral je prepir in hrum in pogubna osoda,
Enemu z rano vhranila življenje, druž'mu brez rane;
Družega mertvega spet med verščenjem je vlekla

za noge,

Halo ob ramah oskrunjeno imela s kervjo junakov.
Drenjali so se kot živi ljudje u bojnemu hrumu,
Si med saboj pulili iz rok pobite merliče.

Nanj je naslikal praho prerahlo, plodno zemljico,
Šroko in trikrat orano; gori pa mnogo ratarjev,
Ki obračaje voliče semkaj in tje so gonili.
Kolikokrat se vernivši do kraja so njive dospeli,
Vselej je v roko podal jim kozarec rujnega vinca
Gazda naproti gredoč, pa ti se za brazdo vernili,
Vnovič hoteči do brazdice kraja debele dospeti.
Brazda temnela je zad, zemljici enaka zorani,
Zlata čeravno je bila, naslikal je pač čudotvorno.

Nanj naslikal bogato polje je, kjer so žanjači
Želi, ki dobro nabrušene serpe so v rokah imeli.
V gostem redovji peščice sterni so padale na zemljo,
V snopje vezali za njimi jih s povresli vezači.
Troje vezačev za njimi hodilo, zraven pa dečki,
Ki so pobirali klasje v šopčice, v naročjih noseči
So nevtrudno podajali, v sredi molčé pa posestnik
S palico v rokah je stal pri redovji veselega serca.
V strani pripravljali so pod hrastom kosilo klisarji,
Tolstega vola zaklavši so sekali v dvoje, pa ženske
Z mnogo so moko belo posipale žanjcem jedilo.

Nanj je naslikal vinsko gorico z grozrdjem obilo

obdano,

Zlato, prekrasno; v nji pa je bilo grozrdje černinsko,
Stalo je tersje v rajdah po versti ob kolju srebernem.
Krogi vdelal pa tamni je jark, ter grajo obstavil
Iz kositarja, bila prek tersja je sama stezica,
Kjer so hodili brentači, ko so poberali v gori.
Dečki, dekliči serca veselega v čutju detinskem
V cajnicah nežnopledenih so sad nosili presladki.
V sredi med njimi fantič na citre živo doneče
Ljubo je brekhal, prepeval mile pepevke o Linu
Jasnega glasa; enakomerno ob zemljo teptaje
Drugi sledili, peslaja, vriskaje, s petami ceptaje.

Nanj tud' naredil je čedo-goved visokorogatih.
Čede zobrazil nekaj je zlate, kositarke nekaj,
Ki iz borjača na pašo mukaje naglo je derla
Tjekaj k potoku šumečemu tjekaj k šibkemu bičju.
Čedo so spremljali čedniki štirje iz čistega zlata,
Psov pa devet je urnogatih za njimi sledilo.

V prvi pa versti goved sta dva oroslana pošastna
Bika renčečega zgrabila, ter rujevečega strašno
Vlekla, pa psi vderejo za njim in tudi mladenči.
Leva raztergala zdajci sta kožo silnega bika,
Ter pogoltnila oserčeje in černo sta kerv, in pastirji
Preč ju zastonj podili so, pse hitronoge huskaje,
Kajti se vmikali psi so leva popasti pošastna:
Stali kaj blizo so res, ali lajali vstran odskak'vaje.

Pašnik nanj stvoril je tud' slokonožec velesloveči
V krasnem podolju za ovce z volno sreberno nebrojne,
Zraven poslopja, bajtice krite in pa ograje.

Nanj naslikal je tudi moč Okeanove reke,
Ki oblivala rob je škita stvorenjena lično.

Večerne misli.

(Spisal A. K. Cestnikov.)

II.

Vsak narod ima svoje zabave in veselice. Brez
dvombe so narodne gledišne igre najžlahniše med vsemi
veselicami. Gerki so že o časih Likurgovih imeli svoje
igre, za njimi vsi izobraženi narodi, zlasti romanski,
t. j. Lahi, Španjolci, Francozi, za temi pa Angleži in
Nemci. Le mi Slovenci smo zaostali, kakor povsod,
tudi tukaj. Ljubljancani, Celjani, Laščani in Idrjanci so
nam pokazali pot že nekterikrat, pa niso našli dosti
posnemovavcov. Govorilo se je in pisalo, kako bi mogli
dijaki tu in tam o šolskih praznikih kakšen igrokaz na
oder spraviti, pa pomanjkanje materialnih moči je vedno
overlo podvzetje. Le enkrat pred dvema letoma smo
imeli priložnost, gledati v Laškem tergu dve slovenski
igri, ktere so igrali dijaki s pomočjo treh domoljubnih
gospodičin. Teržani so jim bili v pomoč ter so jim
priskrbeli vse potrebne stvari. Obljubili so tudi, da
bodo tudi v prihodnje radi pomagali dijakom, če bi vtegnili
priti še kedaj v takem namenu na Laško. Blagi
Laščani še niso pozabili veselih dni, ktere so jim bili
pripravili, in mi nismo in ne bomo nikoli pozabili ve-
selja, kterega smo vžili med njimi v tako obilni meri.

Razun igrokazov so „besede“ vsega priporočila
vredne. Naši dijaki znajo popevati, in to je dosti, kaj
je pa lepšega od ubranega možkega četverospava? Pred-
nost pa bi bila, da bi ne bilo treba posebnega vežbanja,
kakor pri igrokazju in toraj ne dolgega ostanka na
enem kraju. Pesem imamo, hvalo Bogu in našim skla-
dateljem, dosti; jaz sam imam prepisanih najlepših slo-
venskih in horvaških kvartetov blizo trideset.

Pevsko društvo varaždinskih slovenskih dijakov
živo napreduje, in gotov sem si, da bi se dobro zložili
s marburškimi in celjskimi pevci, kteri so dobili ne-
davno znaten broj slovenskih in horvaških četverosp-
vov iz Varaždina, in jih še bodo, če bo treba. Osmo-
šolec Miha Mogolič Novomeščan, brat Janeza Mogoliča,
ki je že bil lani v Novicah pohvaljen v dopisu iz Za-
greba, je zložil množino enoglasnih pesem iz Slovenske
Gerlice v kvartet in „Nezakonsko mater“ Mašekovo je
premenil v Brummchor poleg baritona, kar pesem ne-
skončno uzvišuje, da doni nekako veličastno. Do konca
šolskega leta bomo berž ko ne dočakali tudi pesem
Vilharjevih in Jenkovih.

Podajmo si bratovsko roke, združena moč veliko
premora — — vsaj vse veljá v slavo domovine in v

pospešenje narodnosti naše. Posebno povabljujem osmošolce, t. j. gosp. abituriente k temu početju: veseliti se hočemo po sveršetku latinskih šol, preden nastopimo vsak svojo pot, ktero si je izvoljil, in veselje naše naj stoji na temelju nepremakljivem, na temelju domorodne čuti.

Kakšen uspeh bodo imele moje besede, ne vem; misli so samo, združene s serčno vročo željo, da bi ne pale na skalo, ampak v rodovitno zemljo in prinesle sadja v obilici!

III.

Mladeneč, zapustivši očetov dom, se poda v šole, da se izobrazí kedaj domovini in narodu svojemu v korist. Spremlja ga skerbní oca, ljubeznjiva mati, mila sestra, dobri brat. S solznimi očmi se ogleda in še ogleduje na domačo streho, dokler mu je ne zakrije sosednji grič. Potem se vda osodi in tolaži se z veselo nado, da skorje pridejo božični prazniki, o katerih bo zopet po stari navadi jaslice venčal v kotu domače hiše. Težavno, pa vendar kmalo se privadí mestnemu življenju, in ko preide prvo leto, se vesel poda na svoj dom, če mu vest ne očituje kake nemarnosti. Ko se zopet bliža sv. Mihal, že spravlja štirinajst dni pred odhodom svojo klozno v škrinjico, ter se pripravlja z večo pogumnostjo, kakor pervikrat, na pot. Ko pride v mesto, ga že pričakujejo součenci in tovarši, ter mu pripovedujejo, kaj se je zgodilo ali spremenilo v poslednjih dveh mescih. Kmaló mu zgine iz spomina domačija, le kedar nima skorjice kruha in ga glad morí, tedaj mu je žal, da je zapustil ljubi dom. Prav nevoljen lazi po cesti, ktera derži proti domačiji; ozira se klaverno, kar se mu zasveti okó, ne vé, če bi verjel samemu sebi: zapazi sestro, ktera ga že od daleč pozdravlja s sladkim nasmehom, čeravno se ji noga šibi pod težkim bremenom, ktero ji je naložila materna ljubezen. V hipu so vse težave pozabljene; vidi namreč, da še ni zapuščen od vsega sveta, kakor je mislil malo poprej.

Tako skerbijo dan za dnevom roditelji za sinka, ki raste in doraste v malo letih do zalega, ponosnega mladenča. Kako se širi materi sercé, ko pomisli, da si bo v malo letih izredila gospoda, se vé da duhovnega, ker posvetni niso dosti v čisljih našim kmetom. Pa zgodi se pogosto, da nima sin veselja, iti v bogoslovje, ampak da ga mikajo visoke dunajske šole, bodi si da hoče biti medicinar, jurist ali filozof.

Hudo rano vseka enako sinovo početje sercu maternemu, vroče solze preliva in milo zdihuje, ter prosi Boga, da bi sina razsvetil; pamet naposled se vdá in je zadovoljna, če ji le oča ne sponaša, da je ona pokvarila s svojo dobrotljivostjo sina. Navdaja jo misel, da vsak stan pelje do večnega cilja, če le dolžnosti svoje vestno spolnuje.

Pa koliko je takih pri nas med posvetno gospodo do zdaj bilo, da bi se ne bili zagrašili proti svojemu narodu, in po takem proti stvaritelju, ki je podelil vsakemu človeku posebej in vsakemu narodu sploh lastni jezik? Celo malo. Večina slovenske gospode se je odpovedala že v dijaških letih materinščini, ter se je poprijela ptujščine, ktera ji je več dobička obetala od borne zanemarjene slovenščine. Ne bi čerhnil besedice, ko bi omenjena gospoda le zanemarjala jezik svoje matere, ali zaničevati svojo lastnino in jo z nogami tep-

tati, je preveč, naj reče kdo, kar hoče. Šopirili so so že kot dijaki večidel z nemščino, slovenska beseda jim je bila prepusta in preprosta, potem pa, ko so prišli v svet, da bi zapovedovali, sodili in podučevali sebi podložno ljudstvo, niso znali več jezika, t. j. niso ga hteli znati!

Ali je vreden tak človek, da je njegova sestrica le eno stopinjo za njim storila, da si je mamica en sam grizljaj odtergala od ust, ter ga poslala sinu, ki zdaj tako nemilo ravna proti zakonom naravskim? Ni ne! Bilo bi boljše, ko bi mu na prvem hodu v mesto bile noge oterpnile, ter mu odpovedale svoje dolžnosti, kakor se je on odpovedal svojim! Pa tudi ta rana bo zacelela.

Toliko veseleje je današnje dni gledati berhko gibčnost sedajnih naših dijakov na srednjih in viših solah. Le malo kteri glupež se še ne zaveda, da ga je rodila slovenska mati; večina mladenčev je spregledala in spoznala dolžnosti svoje do drago domovine, in se hrabro vlada ter navdaja slovensko serce s sladko nado, da bodočnost naša bo lepa in vesela.

Da ste mi zdravi, mili bratje! Ne strašimo se ternja in kopinja, s katerim je še tu in tam preprežena naša pot; krepko in možko koračimo naprej, pri vsakem početju je treba železne usterpljivosti!

Kerška narodna.

(Zapísal na otoku Kerku J. Črnčič.)

Ustrogoh 1) zvezdicu, presvitlu danicu,
Na glavi načinja bisernu krunicu,
Ruse kosi ima, po-vrh pleč je meče,
I va nje opleta zlatnu candalinu. 2)
Po-vrh čela tvoga vse su kokorice,
A to tvoje čelo kako ravno po(l)je,
Na njem bi popisa(l) tugi i nevoje;
Té tvoje obrva zlatom primazane,
Té tvoje očiće kako dvi strilčice,
Kad me pog'jedaju, tak me umaraju;
Té tvoje dva lišca kako dvi tri(l)jice, 3)
Tá tvoj punteni 4) nos na žicu je stvoren,
Té tvoje usnice kako koral gore,
Ti tvoji zubići kako redom stoje!
Kako i oblaci, kada snigom sole.
Té tvoje ustošca, kada progovore,
Kako da se vrata od raja otvoré!
Ta tvoj prebeli vrat, na kom kordun nosiš,
Na njega načinjaš koral s peružini,
Kada s téga 5) pridem, da bih se ga taknul,
Da bih se ga taknul, vos trud bi me pasal, 6)
Té tvoje ročice do lokta su bele,
Té tvoje nožice kada potrepetju,
Vse drago kamenje od tebe odmetju!

1) Opazih. — 2) Široka osuga, vrpca. — 3) Neka lepa riba. — 4) Ertast. — 5) Dëlo, — 6) Prošal.

Besednik.

* Česka žurnalistika se od mesca do mesca lepše razcveta in pomnožuje. Od novega leta sem je število československih časopisov toliko naraslo, da se šteje sedaj že 42 raznih političnih, lepoznanskih ali podučnih listov. — 5. t. m. je začel v Pragi izhajati nov političen časnik pod naslovom „Obecné listy“ (namesto podučnega časnika enacega imena), kteremu bodo podporniki najslavniši možje českega naroda: Dr. Rieger, dr. Kódyrn, Krejčí, dr. Palacky, Štorh, dr. knez Turn-Taxis, dr. Majer, Rezač in prof. Zeleny. Izhaja pa ta časnik vsak teden na poldrugi poli in prinaša mnogotere prav po domače, pa vendar temeljito pisane razprave o vseh važnih razmerah slovenskega naroda. Perva dva lista sta se vsem bravcom jako prikupila. Naj bi našel čitateljv tudi med slovenskimi rodoljubi! Naročnina, s poštnino vred, za četert leta iznaša le 1 gld. 70 kr. in se pošilja Koberjevi knjigarnici v Prago. — V českem glavnem mestu je začel 5. t. m. tudi izhajati politični list „Pozor“, ki ga vreduje slavnoznani česki pisatelj in kanonik Vaclav Štulc. Namenjen je ta list posebnj českomu priprostemu narodu in trikrat v tednu izhaja. Ime vrednikovo nam je porok, da bo tudi ta novi list zvesto spolnoval svojo nalogo. Cena za četert leta mu je 2 gld. 10 kr.

* Novo osnovani časopis v nemškem jeziku „Ost und West“, ki ga na Dunaju vreduje in izdaja znani dr. E. Tkalac, se čedalje krepkejšje poganja za pravice slovenskega naroda v Evropi. Iz vseh strani slovenskega sveta prinaša čedalje več in čedalje zanimiviših dopisov. Zato se množi tudi število njegovih naročnikov od dneva do dneva; kakor je slišati, imá že okoli 10000 prejemnikov. Naj bi se razširil ta list tudi po naši Sloveniji povsod, kjer prebirajo nemške časnike in s časom izpodrinil tiste časopise, ki nas vedno le obrekujejo in černijo. Da se to kmalo zgodi, naj si iz vseh moči prizadevajo naši gospodi rodoljubi. Naročnina se pošilja na Dunaj vredništvu „Ost und West“ in iznaša za četert let 4 gld. 70 kr. Izhaja pa ta časopis vsak dan na preveliki poli.

* Lužiški Serbi, ki so deloma saksonski, deloma pa pruski vladi podložni in krog in krog od Nemeov obdani, so v resnici najmanjši odraslik slovenske lipe, ker štejejo le nekaj čez 150000 duš. Pa vendar se krepko poganjajo za razvitek domače literature. Imajo pet časnikov v svojem narečju, ki je najbolj podobno poljskemu, namreč: 1. „Srbske Nowiny“, pod vredništvam J. E. Smolerja, slavnoznanege slavista in krepkega buditelja slovenske narodnosti; 2. „Lužičan“, zabavno-podučen mesečnik, vrednik M. Hornik; 3. „Časopis matice srbskeje“, dvakrat v letu; 4. „Misijski posol“ in pa 5. „Bramborski serbski Glasnik“, doljno-lužiški tednik. Verh tega prihaja vsako leto več novih bukev na svitlo. Posebno se trudi „serbska matica“, da se literatura lužiških Slovenov zmiraj lepše razvija.

* Družba sv. Mohora, ki je bila lansko leto ustanovljena, veselo napreduje. Še zmiraj se oglašajo novi družniki za lansko leto. Število vseh vpisanih družnikov je že 1138. Kdor želi še za leto 1860 pristopiti, naj se kmalo oglasi. — Bukve za tekoče leto se pridno natiskujejo. „Zgodbe sv. pisma novega zakona“ in pa 3. zvezek „slovenskih Večernic“ bodo prihodnjega mesca za razpo-

šiljanje gotove. Naj se torej kmalo oglasijo častiti udje za tekoče leto 1861.

Narodne zagonetke.

(Nabral v Varaždinski okolici in v bližnji Štajerski M. Kračmanov.)

Ima noge, a nemre iti; ima ruke, ne piple; ima oči, ne vidi; ima vusta, ne govori; kaj je to? — Kip.

Kaj je to? smuk sim smuk tam, dobro doma čuvaj. — je ključ, kad ž njim človek zakleple.

Kaj je to? zahrđano zamrđano ne dá se odhrdati niti odmrdati, dok ne dojde hrdavica mrdavica, koja je zahrđala zamrđala, koja opet odhrda odmrda. — Ključ.

Kaj je te? na klinu visi, na luknju misli. — Ključ.

Kaj je to? vugač ide po poti, sretne vuga na poti i reče: vugajma se vugajma, gdo bi se rajši neg midva? — Ključ, kad se odkleple i ide v klet.

Kaj je to? ja imam takvu stvar, kaj ju sto konjev ne odvleče na breg a ja ju sam odnesem. — Klobka.

Malo malo, kak pesja glava, pa četiri voli nemreju vu breg speljati, kaj je to? — Klobka konca.

Hitim prek krova, pak još za rep deržim, kaj je to? — Klobka konca.

Či bole derži, bole beži, kaj je to? — Klobka.

Kaj je to? hitim pak mi još vu rukaj ostane? — Klobka konca.

Koj svetec naj više zná? — Koj ima knjigu zaprtu.

Kaj je to? krono ima, kral je ni; ostroge ima, kojanik je ni; sablo ima, soldat je ni. — Kokot.

Vojevoda vudu pije a nad njim se barjak vije, što je to? — Kokot.

Otec poleh stoji, a mati v zemlji prhni, kaj je to? — Koli trs.

Kaj je to? četiri drčiju a četiri štrčiju. — To su kola; četiri kotači drčiju, a četiri ručice štrčiju (osorno stojiju).

Kaj je to? četiri su sestrice, dve su manje a dve veče; ove dve manje napre bežiju a ove veče za njimi pa je nemreju vloviti. — To su kola: ona imaju 4 kotače, dva manje dva veče, pa ovi dva manji su naprvo, a ovi veči odzadi.

Kaj je to? mrtvi živoga drži, ali subi sirovoga drži. — Količ pa trs.

Kaj je to? jedna gospá se navek pere, pa čim se bole pere, s tem je vse črněša. — Melinsko kolo.

Kaj je to? mali lepo naredjeni, kaj se žena pti njem muči. — Kolvrat.

Kaj je to? na prvo para, v sredini suša, od zadi duša. — Kad se vlači, na prvo so konji, v sredini je brana, od zadi je človek.

Kaj je to? živo na živo, po železu na drevo. — To je konjanik, on kad stupi na konja stupi najpredi na železo, onda si sedne na sedlo (na drvo).

Kaj je to? ja imam takvu kujsicu, koja prek čez plot vgrizne. — Kopriva.

Kaj je to? celi den peče, a nikdar ne zgori. — Kopriva.